

Załącznik do Uchwały Nr 270/VII/2017 Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych z dnia 13 września 2017 r. w sprawie przyjęcia Ramowego programu przeszkolenia, sposobu i trybu odbywania oraz zaliczenia przeszkolenia przez pielęgniarkę lub położną, które nie wykonują zawodu łącznie przez okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat

**NACZELNA RADA
PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH**

**Ramowy program przeszkolenia,
sposób i tryb odbywania oraz zaliczenia
przeszkolenia przez pielęgniarkę lub położną,
które nie wykonują zawodu łącznie przez okres
dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat**

Stan prawny na dzień 31 sierpnia 2017 r.

Spis treści

1. Załącznik do Uchwały Nr 270/VII/2017 Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych z dnia 13 września 2017 r. w sprawie przyjęcia Ramowego programu przeszkolenia, sposobu i trybu odbywania oraz zaliczenia przeszkolenia przez pielęgniarkę lub położną, które nie wykonują zawodu łącznie przez okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat.....	1
2. I. Cel przeszkolenia	3
3. II. Określenie pojęć.....	3
1. Wykonywanie zawodu pielęgniarki, zawodu położnej	3
Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, wykonywanie zawodu pielęgniarki polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na:	3
2. Dokumentowanie okresów zatrudnienia	5
5. Czas trwania przeszkolenia	6
6. Ramowy program przeszkolenia – wykaz podstawowych oddziałów	6
4. III. Sposób i tryb odbywania oraz zaliczenia przeszkolenia	6
A. Treści programu przeszkolenia wspólne dla pielęgniarek i położnych	8
B. Program nauczania dla pielęgniarek.....	9
Moduł I. Wybrane treści nauczania realizowane w oddziale chorób wewnętrznych.....	9
Moduł II. Wybrane treści nauczania realizowane w oddziale pediatrycznym	9
Moduł III. Wybrane treści nauczania realizowane w oddziale chirurgicznym	10
C. Program nauczania dla położnych	12
Moduł I. Wybrane treści nauczania realizowane w oddziale patologii ciąży.....	12
Moduł II. Wybrane treści nauczania realizowane w bloku porodowym	12
Moduł III. Wybrane treści nauczania z pielęgniarstwa położniczego i noworodkowego realizowane w oddziale położniczo – noworodkowym, działającym w systemie rooming in	13
Moduł IV. Wybrane treści nauczania z pielęgniarstwa ginekologicznego realizowane w oddziale ginekologicznym	14

**Ramowy program przeszkolenia, sposób i tryb odbywania
oraz zaliczenia przeszkolenia przez pielęgniarkę¹ lub położną²,
które nie wykonują zawodu łącznie przez okres
dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat**

I. Cel przeszkolenia

Uaktualnienie wiedzy i umiejętności praktycznych przez pielęgniarki i położne powracające do wykonywania zawodu w zakresie efektów kształcenia na kierunku pielęgniarstwo studia pierwszego stopnia dla pielęgniarek i na kierunku położnictwo studia pierwszego stopnia dla położnych [na podst. art. 26 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U.2016 poz. 1251 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa – załącznik nr 4 i 5 (Dz. U. poz. 631, z późn. zm.)].

II. Określenie pojęć

1. Wykonywanie zawodu pielęgniarki, zawodu położnej

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, wykonywanie zawodu pielęgniarki polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na:

- 1) rozpoznawaniu warunków i potrzeb zdrowotnych pacjenta;
- 2) rozpoznawaniu problemów pielęgnacyjnych pacjenta;
- 3) planowaniu i sprawowaniu opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem;
- 4) samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych oraz medycznych czynności ratunkowych;
- 5) realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- 6) orzekaniu o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo-pielęgnacyjnych;
- 7) edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Za wykonywanie zawodu pielęgniarki uważa się również:

- 1) nauczanie zawodu pielęgniarki lub położnej oraz wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego pielęgniarek lub położnych;
- 2) prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie pielęgniarstwa;
- 3) kierowanie i zarządzanie zespołami pielęgniarek lub położnych;
- 4) zatrudnienie w podmiocie leczniczym na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- 5) zatrudnienie w podmiotach zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 1793, z późn. zm.) lub urzędach te podmioty obsługujących, w ramach którego wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- 6) zatrudnienie w organach administracji publicznej, których zakres działania obejmuje nadzór nad ochroną zdrowia;
- 7) pełnienie służby na stanowiskach służbowych w Inspektoracie Wojskowej Służby Zdrowia i innych jednostkach organizacyjnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, na których wykonuje się czynności związane z ochroną zdrowia i opieką zdrowotną;

¹ Ilekroć w ramowym programie jest mowa o pielęgniarence, należy przez to rozumieć również pielęgniarsza

² Ilekroć w ramowym programie jest mowa o położnej, należy przez to rozumieć również położnego

- 8) pełnienie służby na stanowiskach służbowych w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej i innych stanowiskach Służby Więziennej, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem i nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej przez podmiot leczniczy dla osób pozbawionych wolności;
- 9) zatrudnienie w domach pomocy społecznej określonych w przepisach o pomocy społecznej, z uwzględnieniem uprawnień zawodowych pielęgniarki określonych w ustawie;
- 10) zatrudnienie na stanowisku pielęgniarki w żłobku lub klubie dziecięcym, o których mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 157 z późn. zm.);
- 11) sprawowanie funkcji z wyboru w organach samorządu pielęgniarek i położnych lub wykonywanie pracy na rzecz samorządu;
- 12) powołanie do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy pielęgniarki, jeżeli z wyboru wynika obowiązek wykonywania tej funkcji w charakterze pracownika, albo pełnienie funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, jeżeli z pełnieniem tej funkcji jest związane zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, wykonywanie zawodu położnej polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w szczególności na:

- 1) rozpoznawaniu ciąży, sprawowaniu opieki nad kobietą w przebiegu ciąży fizjologicznej, a także prowadzeniu w określonym zakresie badań niezbędnych w monitorowaniu ciąży fizjologicznej;
- 2) kierowaniu na badania konieczne do jak najwcześniejszego rozpoznania ciąży wysokiego ryzyka;
- 3) prowadzeniu porodu fizjologicznego oraz monitorowaniu płodu z wykorzystaniem aparatury medycznej;
- 4) przyjmowaniu porodów naturalnych, w przypadku konieczności także z nacięciem krocza, a w przypadkach nagłych także porodu z położenia miednicowego;
- 5) podejmowaniu koniecznych działań w sytuacjach nagłych, do czasu przybycia lekarza, w tym ręcznego wydobycia łożyska, a w razie potrzeby ręcznego zbadania macicy;
- 6) sprawowaniu opieki nad matką i noworodkiem oraz monitorowaniu przebiegu okresu poporodowego;
- 7) badaniu noworodków i opiece nad nimi oraz podejmowaniu w razie potrzeby wszelkich niezbędnych działań, w tym natychmiastowej reanimacji;
- 8) realizacji zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji;
- 9) samodzielnym udzielaniu w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych;
- 10) profilaktyce chorób kobiecych i patologii położniczych;
- 11) rozpoznawaniu u matki lub dziecka objawów nieprawidłowości wymagających skierowania do lekarza;
- 12) sprawowaniu opieki położniczo-ginekologicznej nad kobietą;
- 13) prowadzeniu działalności edukacyjno-zdrowotnej w zakresie:
 - a) przygotowania do życia w rodzinie, metod planowania rodziny oraz ochrony macierzyństwa i ojcostwa,
 - b) przygotowywania do rodzicielstwa oraz pełnego przygotowania do urodzenia dziecka, łącznie z poradnictwem na temat higieny i żywienia.

Za wykonywanie zawodu położnej uważa się również:

- 1) nauczanie zawodu położnej lub pielęgniarki oraz wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego położnych lub pielęgniarek;
- 2) prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie wykonywania zawodu położnej, w szczególności opieki nad kobietą, noworodkiem lub rodziną;
- 3) kierowanie i zarządzanie zespołami pielęgniarek lub położnych;
- 4) zatrudnienie w podmiocie leczniczym na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;

- 5) zatrudnienie w podmiotach zobowiązanych do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub urzędach te podmioty obsługujących, w ramach którego wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej;
- 6) zatrudnienie w organach administracji publicznej, których zakres działania obejmuje nadzór nad ochroną zdrowia;
- 7) zatrudnienie w domach pomocy społecznej określonych w przepisach o pomocy społecznej, z uwzględnieniem uprawnień zawodowych położnej określonych w ustawie;
- 8) zatrudnienie na stanowisku położnej w żłobku lub klubie dziecięcym, o których mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;
- 9) sprawowanie funkcji z wyboru w organach samorządu pielęgniarek i położnych lub wykonywanie pracy na rzecz samorządu;
- 10) powołanie do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy położnej, jeżeli z wyboru wynika obowiązek wykonywania tej funkcji w charakterze pracownika, albo pełnienie funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, jeżeli z pełnieniem tej funkcji jest związane zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy.

2. Dokumentowanie okresów zatrudnienia

Udokumentowanie okresów zatrudnienia w zależności od formy zatrudnienia jest możliwe wyłącznie na podstawie:

Lp.	Forma wykonywania zawodu	Poświadczenie wykonywania zawodu
1.	1) w ramach umowy o pracę 2) w ramach stosunku służbowego 3) w ramach umowy cywilnoprawnej	świadczenie pracy, albo świadectwo służby, zaświadczenie o zatrudnieniu lub o wykonywaniu umowy na realizację świadczeń zdrowotnych
2.	w ramach wolontariatu	zaświadczenie z podmiotu leczniczego z zakresem wykonywanych świadczeń zdrowotnych, kopia porozumienia z placówką, w której odbywał się wolontariat
3.	w ramach praktyk zawodowych wymienionych w art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej	dokumentacja potwierdzająca prowadzoną działalność, np. - umowa o realizację świadczeń zdrowotnych z: podmiotem leczniczym, Narodowym Funduszem Zdrowia, zakładem pracy chronionej, - dokumentacja medyczna
4.	wykonywanie zawodu (praca) za granicą	zaświadczenie o okresie zatrudnienia na stanowisku pielęgniarki, położnej wystawione przez pracodawcę lub inny dokument potwierdzający wykonywanie zawodu pielęgniarki lub położnej oraz dokument potwierdzający uznanie kwalifikacji w zawodzie pielęgniarki lub położnej w danym państwie

3. Okres niewykonywania zawodu pielęgniarki, zawodu położnej

1) Niewykonywaniem zawodu obligującym pielęgniarkę lub położną do odbycia przeszkolenia jest nie podejmowanie czynności zawodowych przez okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat od: rozwiązania lub wygaśnięcia umowy lub stosunku, o których mowa w art. 19 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej, albo porozumienia - w przypadku wykonywania zawodu w ramach wolontariatu, oraz z dniem zakończenia lub zawieszenia wykonywania praktyki zawodowej. Okres przeszkolenia wlicza się do okresu wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej.

2) W przypadku pielęgniarki, położnej, które nie wykonywały zawodu od momentu ukończenia szkoły pielęgniarskiej lub szkoły położnych okres niewykonywania zawodu oblicza się od daty otrzymania dyplomu ukończenia tejszkoły.

4. Koszty przeszkolenia

- 1) W przypadku pielęgniarki lub położnej zarejestrowanych w urzędach pracy jako bezrobotne, istnieje możliwość ubiegania się przez nią o środki finansowe w celu pokrycia kosztów przeszkolenia.
- 2) Koszty przeszkolenia pielęgniarki lub położnej ponosi okręgowa izba pielęgniarek i położnych, jeżeli właściwa okręgowa rada pielęgniarek i położnych przyjęła uchwałę w tym zakresie.
- 3) W przypadku kiedy koszty przeszkolenia nie zostaną pokryte w trybie określonym w pkt 2 lub 3 koszty te ponosi pielęgniarka lub położna.

5. Czas trwania przeszkolenia

- 1) Przeszkolenie nie może trwać krócej niż trzy miesiące i dłużej niż sześć miesięcy.
- 2) Czas trwania przeszkolenia ustala okręgowa rada pielęgniarek i położnych lub jej prezydium, indywidualnie dla każdego wnioskodawcy, po ocenie złożonych dokumentów pod względem formalnoprawnym, w zależności od długości okresu niewykonywania zawodu i wynosi on:
 - a) 3 miesiące, w przypadku gdy okres niewykonywania zawodu wynosi od 5 do 10 lat,
 - b) 4 miesiące, w przypadku gdy okres niewykonywania zawodu wynosi powyżej 10 do 15 lat,
 - c) 5 miesięcy, w przypadku gdy okres niewykonywania zawodu wynosi powyżej 15 do 20 lat,
 - d) 6 miesięcy, w przypadku gdy okres niewykonywania zawodu wynosi powyżej 20 lat.
- 3) Godzinowy wymiar czasu trwania przeszkolenia wynosi nie mniej niż 7 godzin dziennie, tj. średnio 140 godzin miesięcznie.
- 4) Czas przeszkolenia przedłuża się proporcjonalnie do długości nieobecności usprawiedliwionej.
- 5) Czas trwania przeszkolenia, o których mowa w pkt 6 ustala okręgowa rada pielęgniarek i położnych lub jej prezydium, indywidualnie dla każdego wnioskodawcy, po ustaleniu okresu trwania przeszkolenia, o którym mowa w pkt. 5.2.

6. Ramowy program przeszkolenia – wykaz podstawowych oddziałów

Program przeszkolenia powinien obejmować:

- 1) **w przypadku pielęgniarki** - przeszkolenie praktyczne w oddziałach: chorób wewnętrznych, chirurgicznym, pediatrycznym.
- 2) **w przypadku położnej** - przeszkolenie praktyczne w oddziałach: patologii ciąży, bloku porodowym, położniczo-noworodkowym działającym w systemie rooming in oraz ginekologicznym.
- 3) w przypadku przeszkolenia trwającego dłużej niż 3 miesiące okręgowa rada pielęgniarek i położnych może skierować do odbycia przeszkolenia pielęgniarkę do innych oddziałów zgodnych z poziomem referencyjnym i będących poszerzeniem trzech podstawowych oddziałów dla pielęgniarki (interna, chirurgia, pediatria) oraz odpowiednio dla położnej (ginekologii, patologii ciąży, bloku porodowym, położniczo – noworodkowym). Okręgowa rada pielęgniarek i położnych opracowuje efekty kształcenia, które będą stanowić podstawę zaliczenia przez pielęgniarkę/położną przeszkolenia w tych oddziałach.

III. Sposób i tryb odbywania oraz zaliczenia przeszkolenia

1. Pielęgniarka lub położna zamierzająca podjąć pracę w zawodzie po przerwie w wykonywaniu zawodu dłuższej niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat, składa do okręgowej rady pielęgniarek i położnych wnioski o skierowanie na przeszkolenie wg wzoru określonego w **załączniku nr 1**.
2. Pielęgniarka lub położna na podstawie złożonego wniosku odbywa przeszkolenie po podjęciu uchwały przez okręgową radę pielęgniarek i położnych i wydaniu skierowania według wzoru określonego w **załączniku nr 2**. Uchwała określa czasokres, podmiot leczniczy, w którym odbywać się będzie przeszkolenie oraz tryb odbycia przeszkolenia i przeprowadzenia egzaminu.

3. Przeszkolenie może odbyć się również na podstawie umowy o pracę u pracodawcy, który zatrudnia albo ma zamiar zatrudnić pielęgniarkę lub położną, z zachowaniem warunków określonych w art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej oraz na zasadach określonych w niniejszym programie ramowym.
4. Pielęgniarka lub położna przed przystąpieniem do przeszkolenia powinna posiadać aktualne orzeczenie o stanie zdrowia do celów sanitarno – epidemiologicznych, aktualne orzeczenie lekarza medycyny pracy o braku przeciwwskazań do wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej lub jego kserokopię, ubezpieczenie OC, NNW i od zakażeń po ekspozycji; zalecane jest udokumentowane szczepienie przeciwko WZW typu B.
5. Przeszkolenie pielęgniarki lub położnej odbywa się na podstawie skierowania wydanego przez okręgową radę pielęgniarek i położnych lub jej prezydium we wskazanym podmiocie leczniczym, pod kierunkiem opiekunów.
6. Nadzór nad prowadzonym przeszkoleniem sprawuje Koordynator wskazany przez kierownika podmiotu leczniczego, w porozumieniu z okręgową radą pielęgniarek i położnych. W przypadku braku możliwości sprawowania nadzoru Koordynator wyznacza swojego zastępcę. Do zadań Koordynatora należy w szczególności:
 - a) przedstawienie programu i harmonogramu przeszkolenia osobie odbywającej przeszkolenie,
 - b) hospitowanie przebiegu przeszkolenia,
 - c) pomoc w rozwiązywaniu problemów zawodowych i udzielanie indywidualnych konsultacji osobie odbywającej przeszkolenie,
 - d) przekazanie informacji o możliwości dostępu do aktualnej literatury medycznej,
 - e) zbieranie opinii o przebiegu przeszkolenia we wskazanych w programie oddziałach.
7. Pielęgniarka lub położna rozpoczyna przeszkolenie zajęciami teoretycznymi z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, podstaw prawnych wykonywania zawodu, wybranych zagadnień prawa pracy oraz zakażeń szpitalnych, prowadzonymi przez: Koordynatora szkolenia, inspektora BHP, pielęgniarkę epidemiologiczną szpitala.
8. W dniu rozpoczęcia przeszkolenia pielęgniarka lub położna otrzymuje:
 - a) harmonogram zajęć, w tym praktycznych, w ramach przeszkolenia w danym oddziale,
 - b) wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia, które są podstawą zaliczenia przeszkolenia,
 - c) kartę przeszkolenia cząstkowego, której wzór stanowią **załączniki nr 3, 3a**,
 - d) regulamin organizacyjny podmiotu leczniczego (do zapoznania się).
9. Podstawą dopuszczenia do egzaminu końcowego jest zaliczenie wszystkich umiejętności wskazanych w Załączniku nr 8 i 8a i 100% obecność.
- 10.1. W przypadku nieobecności usprawiedliwionej konieczne jest wydłużenie okresu przeszkolenia w danej placówce adekwatnie do czasu nieobecności.
- 10.2. W przypadku braku zaliczenia z przeszkoleń cząstkowych (w poszczególnych oddziałach) koordynator przeszkolenia może wystąpić do okręgowej rady z wnioskiem o wydłużenie okresu przeszkolenia praktycznego.
- 11.1. Przeszkolenie w oddziałach szpitalnych odbywa się pod kierunkiem opiekuna przeszkolenia cząstkowego zatrudnionego w danej komórce organizacyjnej.
- 11.2. Opiekunem przeszkolenia cząstkowego może być pielęgniarka lub położna, która posiada co najmniej 5 – letnie doświadczenie zawodowe.
- 11.3. Do zadań opiekuna przeszkolenia cząstkowego należy:
 - a) instruktaż wstępny (zapoznanie z celem przeszkolenia, z organizacją pracy w oddziale, wyposażeniem placówki, personelem oddziału, zakresem udzielanych świadczeń zdrowotnych, standardami i procedurami obowiązującymi w danej placówce),
 - b) instruktaż bieżący (organizacja pracy, kontrola prawidłowości wykonywanych czynności zawodowych, pomoc w rozwiązywaniu problemów),
 - c) instruktaż końcowy (omówienie i podsumowanie wykonywanych czynności zawodowych, ocena aktualizowanych wiadomości i umiejętności, wpis do Arkusza zaliczeniowego – przeszkolenie pielęgniarki i Arkusza zaliczeniowego – przeszkolenie położnej, którego wzór stanowią **załączniki nr 4, 4a**).
- 11.4. Szczegółowy zakres obowiązków opiekuna przeszkolenia cząstkowego określa **załącznik nr 5**.

12. Obowiązki i uprawnienia pielęgniarki lub położnej odbywającej przeszkolenie określa **załącznik nr 6**.
13. Po odbyciu przeszkolenia, w każdym z wyznaczonych oddziałów, pielęgniarka lub położna podlega ocenie przez opiekuna przeszkolenia cząstkowego.
- 14.1. Do oceny pielęgniarki lub położnej odbywającej przeszkolenie służy Arkusz zaliczeniowy – przeszkolenie pielęgniarki i Arkusz zaliczeniowy – przeszkolenie położnej, w którym uzyskuje się zaliczenie modułu.
- 14.2. Ocenie podlegają efekty kształcenia związane z procesem pielęgnowania pacjentów hospitalizowanych w oddziałach, w których odbywa się przeszkolenie.
- 14.3. Po ukończeniu przeszkolenia cząstkowego opiekunowie wystawiają zaświadczenie, którego wzór stanowią **załączniki nr 7, 7a** i przekazują Koordynatorowi przeszkolenia.
- 15.1. Po ukończeniu przeszkolenia cząstkowego we wszystkich wskazanych oddziałach Koordynator przeszkolenia wystawia *Zaświadczenie o przeszkoleniu po okresie niewykonywania zawodu dłuższym niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat, odbytym w podmiocie leczniczym*, którego wzór stanowią **załączniki nr 8, 8a**.
- 15.2. Po odbyciu przeszkolenia Koordynator przekazuje kompletną dokumentację do okręgowej rady pielęgniarek i położnych, na którą składają się **załączniki nr: 3, 3a, 4, 4a, 7, 7a 8, 8a**.
- 16.1. Przeszkolenie kończy się egzaminem teoretycznym przeprowadzonym w formie ustnej lub pisemnej. Zagadnienia egzaminacyjne powinny pozwalać na weryfikację efektów kształcenia.
- 16.2. Okręgowa rada pielęgniarek i położnych lub jej prezydium w drodze uchwały ustala skład i powołuje komisję egzaminacyjną.
- 16.3. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi trzech członków, w tym co najmniej jeden przedstawiciel okręgowej rady pielęgniarek i położnych.
- 16.4. Komisja egzaminacyjna przeprowadza egzamin i sporządza protokół z posiedzenia wg wzoru stanowiącego **załącznik nr 9**.
- 17.1. W przypadku niezdanego egzaminu dopuszcza się dwukrotne powtórzenie egzaminu w okresie 2 miesięcy od zakończenia przeszkolenia.
- 17.2. W sytuacji trzykrotnie niezdanego egzaminu należy skierować pielęgniarkę lub położną na kolejne przeszkolenie na okres 3 miesięcy.
- 17.3. Koszty ponownego przeszkolenia, egzaminu i wystawienia zaświadczenia pokrywa pielęgniarka lub położna.
- 18.1. Po pozytywnym złożeniu przez pielęgniarkę lub położną egzaminu końcowego z przeszkolenia Komisja egzaminacyjna przekazuje protokół egzaminu, w oparciu o który właściwa okręgowa rada pielęgniarek i położnych wydaje zaświadczenie według wzorów określonych w **załącznikach nr 10, 10a** (na poddruku określonym w Uchwale Nr 82/VII/2016 NR PiP z dnia 8 marca 2016 r. w sprawie poddruków zaświadczeń o kwalifikacjach do wykonywania zawodu pielęgniarki/pielęgniarsza lub położnej/położnego i zaświadczeń o odbytym przeszkoleniu z powodu niewykonywania zawodu pielęgniarki/położnej przez okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat).
- 18.2. Zaświadczenie zostaje wpisane do rejestru wydanych zaświadczeń o przeszkoleniu po okresie niewykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej dłuższym niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat.
- 18.3. Kopia zaświadczenia, o którym mowa w pkt 18.1 przechowywana jest w aktach osobowych pielęgniarki lub położnej właściwej okręgowej izby pielęgniarek i położnych.

IV. Ramowy program nauczania w ramach przeszkolenia pielęgniarki lub położnej, które nie wykonują zawodu łącznie przez okres dłuższy niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat

A. Treści programu przeszkolenia wspólne dla pielęgniarek i położnych

- 1) Bezpieczeństwo i higiena pracy w placówkach ochrony zdrowia.
- 2) Profilaktyka zakażeń szpitalnych.
- 3) Podstawy prawne wykonywania zawodu pielęgniarki i zawodu położnej.
- 4) Kodeks etyki zawodowej. Odpowiedzialność zawodowa pielęgniarki i położnej.
- 5) Modele i teorie pielęgnowania. Teoretyczne podstawy procesu pielęgnowania pacjenta.

B. Program nauczania dla pielęgniarek

Cel ogólnozawodowy

Realizacja programu przeszkolenia po okresie niewykonywania zawodu dłuższym niż 5 lat w okresie ostatnich 6 lat ma na celu przygotowanie pielęgniarki do:

- 1) samodzielnego wykonywania świadczeń niezbędnych do zapewnienia kompleksowej opieki nad określoną grupą pacjentów,
- 2) realizacji procesu pielęgnowania,
- 3) rozpoznawania objawów zagrożenia zdrowia i życia,
- 4) postępowania w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- 5) stosowania skutecznych metod i sposobów zapobiegania zakażeniom szpitalnym,
- 6) prowadzenia edukacji zdrowotnej dzieci i dorosłych oraz podejmowania działań promujących zdrowie,
- 7) organizowania stanowiska pracy zgodnie z obowiązującymi standardami jakości opieki,
- 8) przestrzegania zasad etyki zawodowej i stosowania przepisów prawa dotyczących wykonywania zawodu pielęgniarki.

Moduł I. Wybrane treści nauczania realizowane w oddziale chorób wewnętrznych

Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do sprawowania profesjonalnej opieki nad pacjentem z zakresu chorób wewnętrznych.

Wykaz umiejętności

Pielęgniarka po przeszkoleniu w oddziale chorób wewnętrznych powinna:

- 1) rozpoznawać i rozwiązywać problemy pielęgnacyjne pacjentów z zakresu chorób wewnętrznych,
- 2) realizować opiekę nad przewlekle chorym oraz w stanach terminalnych, zgodnie z ustalonym planem opieki i pielęgnacji, z zastosowaniem procesu pielęgnowania,
- 3) postępować w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- 4) przygotować chorego do samoopieki i samopielęgnacji,
- 5) przygotować chorego do badań diagnostycznych i sprawować opiekę po badaniu,
- 6) promować zdrowie u chorych leczonych zachowawczo,
- 7) podawać leki zgodnie z zasadami farmakoterapii,
- 8) prowadzić dokumentację medyczną.

Treści kształcenia

- 1) Organizacja kompleksowej opieki pielęgniarzkiej w oddziale.
- 2) Promocja i edukacja zdrowotna w oddziale chorób wewnętrznych.
- 3) Profilaktyka zakażeń szpitalnych w oddziale chorób wewnętrznych.
- 4) Kliniczny zarys chorób serca i naczyń krwionośnych, układu oddechowego, układu trawiennego, układu moczowego, układu krwiotwórczego, układu ruchu.
- 5) Udział pielęgniarki w badaniach i zabiegach diagnostycznych.
- 6) Farmakoterapia w chorobach wewnętrznych.
- 7) Żywność chorego jako element leczenia i pielęgnowania.
- 8) Proces pielęgnowania pacjenta w wybranych jednostkach chorobowych.
- 9) Standardy i procedury stosowane w oddziale chorób wewnętrznych.
- 10) Komunikacja interpersonalna w oddziale.
- 11) Postępowanie w stanach zagrożenia zdrowia i życia.

Moduł II. Wybrane treści nauczania realizowane w oddziale pediatrycznym

Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do sprawowania profesjonalnej opieki nad dzieckiem z wybranymi jednostkami chorobowymi z zakresu chorób dziecięcych.

Wykaz umiejętności

Pielęgniarka po przeszkoleniu w oddziale pediatrycznym powinna:

- 1) rozpoznać i rozwiązywać problemy pielęgnacyjne u chorego dziecka,
- 2) realizować opiekę w wybranych chorobach wieku niemowlęcego i dziecięcego, na podstawie ustalonego planu leczenia i pielęgnacji, z zastosowaniem procesu pielęgnowania,
- 3) prowadzić dokumentację medyczną,
- 4) rozpoznać stany zagrożenia zdrowia i życia,
- 5) udzielić pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- 6) łagodzić stres u hospitalizowanego dziecka i jego rodziców lub opiekunów,
- 7) przygotować dziecko oraz rodziców lub opiekunów do zabiegów lub badań diagnostycznych,
- 8) przygotować dziecko i rodziców do samoopieki i samopielęgnacji,
- 9) promować zdrowie u dziecka i jego rodziców lub opiekunów.

Treści kształcenia:

- 1) Organizacja kompleksowej opieki pielęgniarskiej w oddziale pediatrycznym.
- 2) Choroba i hospitalizacja jako stres, z uwzględnieniem okresu rozwoju psychospołecznego dziecka.
- 3) Problemy pielęgnacyjne dziecka przewlekle chorego i niepełnosprawnego.
- 4) Profilaktyka zakażeń w oddziale pediatrycznym.
- 5) Kliniczny zarys chorób leczonych w oddziale pediatrycznym: choroby układu oddechowego, układu trawiennego, układu moczowego, zaburzenia przemiany materii, alergie, choroby zakaźne wieku dziecięcego.
- 6) Przygotowanie dziecka do badań diagnostycznych, udział w badaniach i opieka pielęgniarska po badaniach.
- 7) Pielęgnowanie dziecka przewlekle i terminalnie chorego.
- 8) Komunikacja interpersonalna.
- 9) Zasady żywienia dziecka zdrowego oraz modyfikacje zależne od stanu dziecka i jednostki chorobowej.
- 10) Zasady izolacji dziecka.
- 11) Ocena stanu zdrowia dziecka,
- 12) Pierwsza pomoc w stanach zagrożenia zdrowia i życia.
- 13) Proces pielęgnowania dziecka w oddziale pediatrycznym.
- 14) Planowanie i realizacja działań edukacyjnych w odniesieniu do dziecka i jego rodziców lub opiekunów.
- 15) Dokumentacja medyczna prowadzona w oddziale pediatrycznym.

Moduł III. Wybrane treści nauczania realizowane w oddziale chirurgicznym

Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do sprawowania profesjonalnej opieki nad pacjentem z wybranymi jednostkami chorobowymi z zakresu chirurgii.

Wykaz umiejętności

Pielęgniarka po przeszkoleniu w oddziale chirurgicznym powinna:

- 1) rozpoznać i rozwiązywać problemy pielęgnacyjne w wybranych jednostkach chorobowych w oddziale chirurgicznym,
- 2) realizować opiekę w wybranych chorobach chirurgicznych, na podstawie ustalonego planu leczenia i pielęgnacji, z zastosowaniem procesu pielęgnowania,
- 3) rozpoznać stany zagrożenia zdrowia i życia,
- 4) udzielić pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- 5) przygotować pacjenta do badań diagnostycznych,
- 6) przygotować pacjenta do zabiegu chirurgicznego w trybie pilnym i planowym,

- 7) omówić zasady postępowania aseptycznego i antyseptycznego,
- 8) zapobiegać powikłaniom pooperacyjnym,
- 9) przygotować pacjenta leczonego chirurgicznie do samoopieki i samopielęgnacji,
- 10) udzielić pacjentowi lub rodzinie pacjenta wskazówek dotyczących diety,
- 11) prowadzić dokumentację medyczną obowiązującą w oddziale.

Treści kształcenia

- 1) Kliniczny zarys chorób leczonych w oddziale chirurgicznym.
- 2) Przygotowanie pacjenta do zabiegu operacyjnego w trybie pilnym i planowym.
- 3) Pielęgnowanie pacjentów w okresie pooperacyjnym zgodnie z przyjętymi w oddziale standardami i procedurami.
- 4) Farmakoterapia stosowana w oddziale chirurgicznym.
- 5) Zasady i technika zabiegów pielęgniarstwa wykonywanych w oddziale chirurgicznym.
- 6) Profilaktyka zakażeń w oddziale chirurgicznym.
- 7) Komunikacja interpersonalna.
- 8) Powikłania pooperacyjne.
- 9) Edukacja pacjenta leczonego chirurgicznie w zakresie samoopieki i samopielęgnacji.
- 10) Dokumentacja medyczna w oddziale chirurgicznym.

Literatura:

1. Wytuczne resuscytacji 2015, Europejska Rada Resuscytacji, Polska Rada Resuscytacji, Kraków 2015.
2. Ślusarska B., Zarzycka D., Zahradniczek K. (red.): Podstawy pielęgniarstwa – tom I i II. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2015.
3. Talarska D., Zozulińska-Ziółkiewicz D (red.): Pielęgniarstwo internistyczne. Podręcznik dla studiów medycznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2014.
4. Wieczorkowska-Tobis K., Talarska D. (red.): Geriatria i pielęgniarstwo geriatryczne. Podręcznik dla studiów medycznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2014.
5. Walewska E. (red.): Podstawy pielęgniarstwa chirurgicznego. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2013.
6. Pawlaczyk B. (red.): Pielęgniarstwo pediatryczne. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2014.
7. Bulanda M., Wójkowska-Mach J. (red.): Zakażenia szpitalne w jednostkach opieki zdrowotnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2016.
8. Kózka M. (red.): Stany zagrożenia życia, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011
9. Gibiński M., Ciemierz R.: Dokumentacja medyczna w praktyce pielęgniarki i położnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2016.

C. Program nauczania dla położnych

Moduł I. Wybrane treści nauczania realizowane w oddziale patologii ciąży

Cel modułu

Przygotowanie położnej do sprawowania profesjonalnej opieki nad pacjentką z wybranymi jednostkami chorobowymi z zakresu patologii ciąży.

Wykaz umiejętności

Położna po przeszkoleniu w oddziale patologii ciąży powinna:

- 1) przedstawić przyczyny, objawy i diagnostykę w wybranych jednostkach chorobowych współistniejących z ciążą,
- 2) omówić cele i metody postępowania leczniczego i pielęgnacyjnego w wybranych stanach patologii ciąży z zastosowaniem procesu pielęgnowania,
- 3) rozpoznać stany zagrożenia zdrowia i życia,
- 4) udzielić pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- 5) ocenić stan ciężarnej,
- 6) przygotować pacjentkę do badań diagnostycznych,
- 7) omówić zasady leczenia farmakologicznego w wybranych jednostkach chorobowych z zakresu patologii ciąży,
- 8) przygotować pacjentkę do samoopieki i samopielęgnacji,
- 9) przygotować pacjentkę do porodu i macierzyństwa,
- 10) prowadzić dokumentację medyczną obowiązującą w oddziale.

Treści kształcenia

- 1) Metody diagnostyki i leczenia w wybranych jednostkach chorobowych z zakresu patologii ciąży.
- 2) Zasady przygotowania ciężarnej do zabiegów diagnostycznych i leczniczych.
- 3) Proces pielęgnowania ciężarnej w wybranych jednostkach chorobowych z zakresu patologii ciąży.
- 4) Pierwsza pomoc w stanach zagrożenia zdrowia i życia.
- 5) Farmakoterapia w wybranych jednostkach chorobowych z zakresu patologii ciąży.
- 6) Edukacja ciężarnej - przygotowanie do samoopieki i samopielęgnacji.

Moduł II. Wybrane treści nauczania realizowane w bloku porodowym

Cel modułu

Przygotowanie położnej do sprawowania profesjonalnej opieki nad rodzącą.

Wykaz umiejętności

Położna po przeszkoleniu w bloku porodowym powinna:

- 1) ocenić stan ogólny i sytuację położniczą rodzącej,
- 2) prowadzić proces pielęgnowania kobiety rodzącej w przypadku porodu fizjologicznego i patologicznego,
- 3) prowadzić poród fizjologiczny,
- 4) ocenić stan noworodka według skali Apgar,
- 5) rozpoznać stany zagrożenia zdrowia i życia,
- 6) udzielić pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- 7) asystować przy porodach zabiegowych i w innych zabiegach położniczych,
- 8) ocenić zaburzenia w postępie porodu,
- 9) omówić zasady postępowania w patologii III okresu porodu - ręczne wydobycie łożyska,
- 10) omówić zasady postępowania w patologii IV okresu porodu - hypotonia i atonia macicy,
- 11) przygotować rodzącą do cięcia cesarskiego,
- 12) stosować w praktycznym działaniu zasady profilaktyki zakażeń szpitalnych,

- 13) prowadzić dokumentację medyczną obowiązującą w bloku porodowym.

Treści kształcenia

- 1) Ocena sytuacji położniczej rodzącej oraz rokowanie przebiegu porodu.
- 2) Proces pielęgnowania kobiety rodzącej w przypadku porodu fizjologicznego i patologicznego - psychoprofilaktyka porodu.
- 3) Zasady prowadzenia I, II i III okresu porodu.
- 4) Ocena noworodka z zastosowaniem skali Apgar.
- 5) Zasady postępowania z noworodkiem po urodzeniu:
 - kontakt skóra – skóra,
 - karmienie piersią,
 - zapewnienie ciepła.
- 6) Zasady asystowania przy porodach zabiegowych i innych zabiegach położniczych.
- 7) Zasady postępowania w patologii III okresu porodu (ręczne wydobywanie łożyska).
- 8) Zasady postępowania w patologii IV okresu porodu (hypotonia i atonia macicy).
- 9) Indukcja porodu - przyczyny, rozpoznanie i postępowanie.
- 10) Zaburzenia w postępie porodu - sposób postępowania.
- 11) Zasady postępowania z rodzącą w przypadku konfliktu serologicznego.
- 12) Przygotowanie rodzącej do cięcia cesarskiego.
- 13) Zasady aseptyki i antyseptyki.

Moduł III. Wybrane treści nauczania z pielęgniarstwa położniczego i noworodkowego realizowane w oddziale położniczo – noworodkowym, działającym w systemie rooming in

Cel modułu

Przygotowanie położnej do sprawowania profesjonalnej opieki nad matką i noworodkiem przebywającymi w oddziale położniczo - noworodkowym.

Wykaz umiejętności

Położna po przeszkoleniu w oddziale położniczo - noworodkowym powinna:

- 1) rozpoznać i rozwiązywać problemy pielęgnacyjne u położnic i noworodków,
- 2) ocenić stan noworodka,
- 3) wykonać testy przesiewowe w kierunku fenylketonurii, hypotyreozy, mukowiscydozy, wad słuchu,
- 4) prowadzić proces pielęgnowania położnicy i noworodka,
- 5) modyfikować proces pielęgnowania położnicy z chorobami współistniejącymi,
- 6) rozpoznawać stany zagrożenia zdrowia i życia,
- 7) udzielić pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- 8) prowadzić czynne poradnictwo z zakresu karmienia naturalnego,
- 9) prowadzić edukację matki w zakresie opieki nad noworodkiem i samopielęgnacji w połogu,
- 10) prowadzić dokumentację medyczną obowiązującą w oddziale.

Treści kształcenia

- 1) Zasady organizacji oddziału położniczo – noworodkowego w systemie rooming in.
- 2) Zasady pielęgnowania położnicy i noworodka.
- 3) Profilaktyka zakażeń w oddziale położniczo – noworodkowym.
- 4) Edukacja w zakresie karmienia piersią i postępowanie w zaburzeniach laktacji. Dziesięć kroków do udanego karmienia piersią.
- 5) Rola i zadania edukacyjne położnej w przygotowaniu położnicy do samoopieki w okresie połogu i opieki nad noworodkiem.
- 6) Zasady prawidłowego żywienia położnicy.
- 7) Fizjologia okresu noworodkowego:
 - a) stany przejściowe,

- b) testy przesiewowe w kierunku fenyloketonurii, hypotyreozy, mukowiscydozy, wad słuchu.
- 8) Szczepienia ochronne noworodka.
- 9) Stany zagrożenia zdrowia i życia – postępowanie.
- 10) Hiperbilirubinemia noworodków: przyczyny, postępowanie i leczenie, zasady i rodzaje stosowania fototerapii.
- 11) Cele i zasady podawania tlenu.

Moduł IV. Wybrane treści nauczania z pielęgniarstwa ginekologicznego realizowane w oddziale ginekologicznym

Cel modułu

Przygotowanie położnej do sprawowania profesjonalnej opieki nad pacjentkami przebywającymi w oddziale ginekologicznym.

Wykaz umiejętności

Położna po przeszkoleniu w oddziale ginekologicznym powinna:

- 1) rozpoznać problemy pielęgnacyjne u pacjentek z chorobami ginekologicznymi,
- 2) prowadzić proces pielęgnowania u pacjentek z chorobami ginekologicznymi,
- 3) omówić przyczyny, objawy i diagnostykę w wybranych jednostkach chorobowych z zakresu ginekologii,
- 4) rozpoznać stany zagrożenia zdrowia i życia oraz udzielić pierwszej pomocy,
- 5) przygotować pacjentki do zabiegów operacyjnych planowych i nagłych,
- 6) omówić zasady postępowania aseptycznego i antyseptycznego,
- 7) zapobiegać powikłaniom pooperacyjnym,
- 8) podawać leki zgodnie z zasadami farmakoterapii,
- 9) przygotować pacjentkę do samoopieki i samopielęgnacji,
- 10) prowadzić dokumentację medyczną obowiązującą w oddziale ginekologicznym.

Treści kształcenia

- 1) Zasady i techniki zabiegów profilaktycznych, diagnostycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych stosowanych w ginekologii.
- 2) Proces pielęgnowania pacjentki z chorobami ginekologicznymi.
- 3) Zasady przygotowania pacjentki do operacji w trybie planowym i nagłym.
- 4) Zasady pielęgnowania pacjentki po zabiegu operacyjnym.
- 5) Badania diagnostyczne i lecznicze stosowane w oddziale ginekologicznym.
- 6) Pierwsza pomoc w stanie zagrożenia zdrowia i życia.
- 7) Profilaktyka zakażeń w oddziale ginekologicznym.
- 8) Farmakoterapia w chorobach ginekologicznych.
- 9) Edukacja pacjentek - przygotowanie do samoopieki i samopielęgnacji.
- 10) Psychoterapeutyczna rola położnej.
- 11) Profilaktyka chorób ginekologicznych.

Literatura:

1. Wytyczne resuscytacji 2015, Europejska Rada Resuscytacji, Polska Rada Resuscytacji, Kraków 2015.
2. Świetliński J.: Neonatologia i opieka nad noworodkiem. T. I i II. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2016.
3. Breń A.M.: Opieka nad kobietą ciężarną. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2009.
4. Bręborowicz G.H. (red.): Położnictwo i ginekologia. Podręcznik dla studentów medycyny. T. I i II. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2016.
5. Sipiński A.: Opieka w ginekologii. Wydawnictwo Naukowe Śląsk, 2016.
6. Dmoch-Gajzlerska E., Rabiej M.: Opieka położnej w ginekologii i onkologii ginekologicznej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2016.

7. Cekański A., Łosik M.: Wykłady z położnictwa. Podręcznik dla studentów położnictwa, Alfa-Medical Press, 2016.
8. Iwanowicz-Palus G. (red.): Prowadzenie porodu. Praktyczny przewodnik. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010.
9. Makara-Studzińska M., Iwanowicz-Palus G.: Psychologia w położnictwie i ginekologii. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2009.
10. Gibiński M., Ciemierz R.: Dokumentacja medyczna w praktyce pielęgniarki i położnej. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2016.